

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Physicam, siue Scientiam de Corpore naturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. Argumenta contraria soluuntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95236)

tu non solum ignis creat, verum etiam per actionem quoad substantiam naturalem creat, esto quoad miraculosa sit: tum, quia est coniuncta cum independentia caloris subiecto, quam tamen suapte natura non postulat: tum, quia in eo euentu Deus miraculose supplet concursum causae materialis in calorem, in eumque, & velut causa vniuersalis, & velut causa particularis influit. Quae doctrina ne cui noua videatur, est expressa Durandi in 2. dist. 1. q. 4. & P. Molinae 1. part. q. 45. art. 5. disp. 1.

37. Deinde probabile est, transubstantiationem panis, & vini in corpus, & sanguinem Christi, esse actionem, qua tota substantia Christi verè de nouo producit sub speciebus sacramentalibus: quae certè actio creatiua non esse non potest: at verba Sacerdotis ad eam actionem physicè concurrunt, vt longè probabilius est: ergo ad actionem creatiuam physicè concurrunt, ac proinde creant.

38. Affero quintò: nulla creatura de facto naturaliter creat, aut creauit. Probatur; tum, quia nullam operationem cernimus, quae à subiecto, causae materiali non dependeat: signum ergo est, eam esse conditionem rerum de facto existentium, vt nulla earum naturaliter creare possit: tum, quia siqua creatura de facto existens naturaliter creauisset, maximè creatura Angelica, quae ceteras dignitate antecedit; at nullum Angelum creasse perspicue docet Prosper in lib. sententiarum, quas ex operibus Augustini decerpit, continenturque ad finem tertij toni operum Augustini sent. 1. 46. ibi: *Nullius, quamuis minima natura, nisi Deum creatorem credi, aut dici licet ab aliquo; quia etsi Angeli iussi, aut permisi adhibeant operationem suam rebus, quae gignuntur in mundo, tam non sunt creatores animalium, quam nec Agricola frugum, atque arborum*: quibus verbis profecto sermo est Prospero, & Augustino de creatione in sensu nostrae controuersiae, & prout est productio rei ex non praesupposito subiecto, siue, quod perinde est, prout distinguitur ab actione generatiua, qua agens rei, quae gignitur, operationem suam adhibet, vt ex contextu apertissimum est; aiuntque Angelos, quantumuis per actionem generatiuam, ad formas animalium, aut certè ad dispositiones praeuias concurrant, easve applicent; eos tamen nequaquam creare animalia, aut secundum quid, quoad eorum materiam primam, aut simpliciter, & quoad eorum supposititalitatem, hoc que solius Dei proprium esse.

CAPUT V.

Argumenta contraria soluntur.

39. Pythagoraei, Stoici, Platonici, Trismegistus etiam Anaxagoras, & Galenus lib. de vsu partium. cap. 10. non pauci etiam Haeretici apud Augustinum lib. de Haeres. in 46. & 59. & Tertullian. lib. contra Hermogen. cap. 1. & 8. & Iræneum, Lactantium, aliosque Patres rerum creationem possibilem esse negant.

40. Pro quorum errore contra primam assertionem cap. praet. obici potest, & solet, primò: infinitam distantiam non est pertransire: at inter ens, & nihil est infinita distantia: ergo non est, illam pertransire: eam autem pertransire est à nihilo ad

esse rem transferre, siue, quod perinde est, rem creare: ergo creare impossibile est. Secundo: nequit vlla virtus passiuā rem sustentare absque concursu alicuius virtutis actiuae: ergo è contrā nequit vlla virtus actiua rem efficere absque concursu alicuius virtutis passiuae, atque adeo creare nequit. Mitto alia, vel his leuiora. Ad primum respondeo, non posse pertransiri distantiam simpliciter infinitam à virtute finita, secus verò à virtute simpliciter infinita: quare quamuis creatura sola sua virtute finita distantiam infinitam inter ens, & nihil pertransire, & creare nequeat, non erit, cur Deus qua pollet virtute infinita, eam distantiam pertransire, & creare non possit? Ad secundum respondeo, manifestam esse vtrunque discriminis rationem: siquidem quidquid patitur, siue, quod recidit in idem; *omne, quod mouetur, ab alio mouetur*; ab alio, inquam, quod aliud sit, vel ab eo, quod mouetur, & patitur, vt cum lignum verbi gratia ab igne alteratur, vel ab alio, quod aliud sit à motu ipso, & passione, eiusque termino, vt cum viuētia ab intrinseco operantur, aut gratia, & leuia in centrum feruntur. Quod axioma Aristotelicum ita intellectum, & ex terminis ipsis notissimum est, motus enim terminos à quo & ad quem distinctos postulat; & à posteriori hac ratione confirmari potest: quia vbi mouens nec ab eo, quod mouetur, nec à motu ipso, eiusve termino distingui realiter debeat, non erit, cur Deus propriè moueri, & mutari non possit; non obstante omnimoda indistinctione praedicatorum, quae ei insunt. Quamuis autem Thomistae communiter cum Capreolo in 1. dist. 3. q. 3. & Ferrariensi contra Gentes cap. 23. sentiant, illud axioma intelligendum esse de distinctione reali mouentis ab eo, quod mouetur, & in eo sensu vniuersim verum esse; id tamen nequaquam assequi poterunt. Vt ergo eo, vnde digressus sum, reuertar; *omne, quod patitur, & mouetur, ab alio mouetur*: aliud autem à quo mouetur, est causa efficiens; atque adeo omne, quod mouetur, aut patitur, vel, quod perinde est; omne, quod in genere causae materialis sustentat, causam efficientem respicit. Quid mirum ergo, si virtus passiuā sine virtute actiua suscipere nequeat? Ceterum; omne, quod efficit, in aliquo subiecto necessario non efficit: vnde non est, cur virtus actiua sine concursu virtutis passiuae agere non possit.

Thomistae cum S. Thoma 1. part. q. 45. art. 5. Scotistae cum Scoto in 4. dist. 1. q. 1. Nominales cum Okamo quodlib. 2. q. 9. & in 2. dist. 1. q. 1. Henric. Aegidius, Suárez, Vasquez, alique Scholastici communiter tuentur contra doctrinam traditam cap. praeterito assert. 2. 3. & 4. solius Creatoris ita proprium esse creare, vt nulla creatura per virtutem naturalem, aut obedientialem, de facto (vt aiunt) aut de possibili creare possit. Pro quorum sententia obici solet, primò auctoritas Sanctorum Patrum, ac in primis Athanasij serm. 3. contra Arrianos ibi: *Administrare creaturarum, & seruorum est; condere autem, & creare solius Dei, eiusque Verbi, & sapientia est*: Cyrilli lib. 2. contra Iulianum ibi: *inaccessa naturae sunt ea, quae propriè sunt solius, & omnium summæ substantiae; quorum vnum esse dicimus, efficaciter operari posse vt creatorem; & producere res, quae aliquando non erant*: Augustini lib. 9. super Genes. ad liter. cap. 15. ibi: *Angeli nullam omnino possunt creare naturam: solus enim vnus, cuiuslibet*

liber natura, seu magne, seu minima creator est Deus: & infra: creare naturam tam nullus Angelus potest, quam nec se ipsum: Damasceni 2. lib. fidei orthod. cap. 3. ibi: Quicumque dicunt, Angelos conditores esse cuiusunque substantia, ipsius Diaboli sunt, eorum quidem Patris: creatura enim cum sint, non sunt conditores: omnium vero factor, & prouisor, & contentor Deus est solus. Quibus Patrum verbis, pende primo contra secundam assertionem, solius Dei proprium dici, hoc, quod est, creare, creatorem esse, aut producere res, quæ nullo modo, & nec in se, nec in subiecto, siue in semine aliquando erant: ergo id creaturæ connaturale esse, aut ex natua virtute conuenire non potest. Pende secundo contra tertiam assertionem, tam non creare posse Angelum aliquam naturam à se distinctam, quam non se ipsum: at Angelus ad se ipsum creandum nec diuinitus, & obediencialiter euehi potest: deinde ex eo dici, Angelum creare non posse, seu conditorem esse nequire, quia creatura est: at Angelus conditione, statuque creaturæ eximi, vel ad esse Dei eleuari nequit: ergo nec ad creandum potest eleuari. Pende tertio, solum Deum cuiuslibet naturæ creatorem dici, eumque solum substantiarum subsistentium, & à materia independentium factorem, prouisorem, & contentorem appellari: ergo præter eum nulla virtus creata de facto, etiam supernaturaliter creauit, aut independentem à subiecto produxit. Et quidem, cum à carentia potentia requisita legitima sit consequentia ad carentiam actus; nullaque creatura virtute naturali, aut obedienciali ad creandum polleat, sanè fieri non potest, vt virtus aliqua creata de facto vllatenus creauit.

42. Obiicies secundo ex D. Thoma 1. p. q. 45. art. 5, effectus vniuersalissimus causæ vniuersalissimæ soli attribuendus est: terminus autem creationis est effectus vniuersalissimus: soli ergo Deo attribui potest, atque adeò nulli creaturæ. Maior perspicua est: minor probatur; quia terminus creationis est ens in quantum ens, cum creatio sit traductio rei à non esse ad esse, siue ad ens: sed ens graduū omnium superiorū supremus, & vniuersalissimus est. Obiicies tertio ex Thomistis: quo magis agens aliquod elongatur à subiecto, eo maiorem virtutem, & perfectionem exigit: quæ ratione ignis agens in lignum distans vt quatuor maioris virtutis, ac perfectionis arguitur esse, quam qui solum operari potest in lignum distans vt duo: idemque dicendum est de igne operanti in ligno distante vt octo, comparisonem eius, qui in ligno distanti tantum vt sex, potest operari: sed agens per creationem simpliciter infinitè elongatur à subiecto: ergo virtutem, & perfectionem simpliciter infinitam sibi vendicat. Maior simul proposita, & probata est: minor in hunc modum explicatur, atque probatur: quia cum agens existit, & subiectum, in quo operetur, nullo modo existit, nec in rebus reperitur; elongatio agentis à subiecto summa est, ac simpliciter infinita; & quidem maior, quam si inter agens, & subiectum alioqui existens infinita spatia imaginaria interiecta essent. At agens per creationem ita comparatur cum subiecto, vt subiectum, in quo operetur, siue quod respectu illius subiectum sit, in rebus nullo modo existat, sicut agens existit: ergo agens per creationem à subiecto simpliciter infinitè, siue, quod perinde est, summè

distat, & elongatur. Declaratur: quo minor est proportio inter agens, & subiectum, eo agens minus operari potest: quando ergo nulla est proportio inter vtrumque, nullo modo agens operari poterit, loquendo de agente creato: at inter agens per creationem, & subiectum nulla est proportio, eo quod agens per creationem nullum subiectum remotum; aut propinquum respiciat.

Quartò obiicies ex iisdem, sequi ex nostra sententia, potentiam aliquam generatiuam futuram æqualem potentia creatiua: sit enim potentia creatiua finita in perfectione octupla, & potentia generatiua in perfectione quadrupla: quo posito, negari non potest, possibilem esse potentiam generatiuam in perfectione octuplam, vtpote quæ bis plures effectus, aut eundem in bis maiori distantia, quam prior potentia generatiua producat: at potentia generatiua quoad perfectionem octupla potentia creatiua creata, seu finita æqualis non esse non potest. Quintò etiam ex Thomistis obiicies, inter ens, & nihil est infinita distantia, & qua alia maior esse nequit: sed per creationem ea distantia vincitur: ergo per creationem vincitur distantia simpliciter infinita: atqui ad vincendam distantiam simpliciter infinitam requiritur virtus simpliciter infinita: ergo ad creandum ea requiritur: cum ergo nulla creatura polleat virtute simpliciter infinita, sanè nulla creatura poterit vllatenus creare.

Obiicies sextò ex Scoto, & P. Vasquez: si qua creatura creare posset, præcipuè creatura libera operans per intellectum, & voluntatem; cum hac reliquis creaturas perfectione superet, adeoque modum operandi perfectiorem, qualis est creatio, sibi vindicare debeat, si quæ alia: at hæc nulla ratione creare potest: ergo, &c. Minor probatur: quia cum intellectus, & voluntas accidentia sint, nulla ratione substantiam, quæ terminus creationis est, producere possunt. Septimò ex P. Suarez: ad perfectionem vniuersi requiritur, vt in eo gradus omnes agentium existant, & producantur: at creatura suapte natura potens creare, peculiarem gradum agentis constituit, diuersum ab eo, in quo sunt reliqua agentia nobis nota: ergo eiusmodi creatura à Deo de facto produci deberet: sed producta non est: ergo quia est planè impossibilis. Octauo ex P. Hurtado: modus operandi est proportionatus modo essendi ex natura rei, & seorsim à quouis miraculo loquendo: quæ ratione, quia animæ brutorum in esse à materia dependent, ab ea etiam in operari fortiuntur dependentiam: at nulla creatura est, quæ in suo esse non habeat aliquam compositionem, aut ex materia, & forma; aut ex subiecto, & accidenti; aut ex natura, & supposito; ac proinde quæ quoad aliquod suum esse à causa materiali non pendeat: ergo etiam nulla erit creatura, quæ naturaliter loquendo ab aliqua causa materiali in operando non dependeat.

Nondè, ex ingeniosis recentioribus: quia Deus modum aliquem operandi adeo perfectum sibi vindicare debet, vt is nulli creaturæ, etiam diuinitus, possit communicari: at is modus operandi alius esse nequit, quam creatio: ergo &c. Maior probatur; tum, quia id ad perfectionem diuinæ omnipotentia spectat: tum à paritate, quia is cognoscendi modus, eaque claritas diuini intellectui conueniunt, quales nulli creaturæ, etiam diuinitus.

uinitus, communicari queunt. Decimo, ex aliis: si creatura aliqua naturaliter, aut obedientialiter creare possit; maxime per volitionem Dei, cum hæc sola sit actio creatura: sed nulla creatura per volitionem Dei, tanquam per causalitatem operari potest, ut tractat. præcedenti cap. i. ostensum est ex professo: igitur &c. Postremo ex aliis: omnis causa instrumentalis præuie operatur in subiecto, illudque disponit pro priori ad actionem causæ principalis, ut inductione constat omnium instrumentorum: sed agens per creationem, quatenus talem, in subiecto aliquo præuie operari non potest, cum terminus creationis à subiecto sit omnino independens: ergo agens per creationem causa instrumentalis esse non potest: esset autem, si à Deo ad creandum tanquam instrumentum posset eleuari. Hactenus argumenta contraria:

46. Quæ tamen non vigent. Ad primum desumptum ab autoritate Patrum respondeo, creationem, præter varias eius acceptiones ad initium huius tractatus expositas, vltius accipi posse, non solum pro productione rei independentem à subiecto, siue causâ materiali, verum etiam pro productione rei independentem ab alia causa efficiendi distincta, præsertim principali: cur enim productio rei ex nihilo subiecti, seu causæ materialis creatio appelletur; & productio rei ex nihilo causæ efficientis, distincta, atque cooperantis creatio etiam appellari nequeat? Creatio ergo in hac acceptione solius Dei propria est, & nulli creaturæ à Deo communicari, etiam diuinitus, substat: siquidem Deus independentem à causa efficiendi à se distincta, pleræque operatur: si quid autem in consortio causæ efficientis creaturæ operatur, tunc certe actio Dei à causa efficiente creata, non tanquam à causa principali, quæ principalis sit respectu Dei, sed velut ab instrumento dependet. Cæterum, nulla creatura, etiam diuinitus, operari potest absque cōcursu causæ efficiendi à se distinctæ Dei nimirum, ut supra libro præcedenti ostendimus.

47. Quod autem de creatione hoc pacto accepta, non verò de ea, quæ præsentis instituti est, quæque in productione rei independentem dumtaxat à causa materiali consistit, sermonem habent Patres, quoties creationem solius Dei propriam esse, & nulli creaturæ communicatam, aut comunicabilem esse asserunt. In hunc modum suadeo: quia etiam allegatis Sæctorum Patrum testimoniis, docetur, non tantum solius Dei esse, creare, verum etiam eius solius esse condere, efficaciter operari, providere, facere, & continere: at hæc omnibus limitanda sunt ad condere, operari, facere, &c. tanquam causam adæquatam, & ab alia efficiendi independentem; alias falsò diceretur, solum Deum condere, efficaciter operari &c. cum etiam creatura dependenter à causa efficiendi, saltem prima quodammodo operetur &c. ergo etiam illud, quod de creatione dicitur à Sanctis Patribus, limitari debet ad creationem, qua agens independentem ab omni causa, etiam efficiendi distincta operetur: qua sanè ratione solus Deus operari poterit.

48. Respondeo secundo ad idem argumentum, accipi posse creationem pro productione, siue actione, cuius ratio sub qua est ens ut sic (puta finitum) quæque rem producit in singulari, non tamē quia singularis est, sed quia est ens: cur enim, sicut datur actio intentionalis, cuius ratio sub qua sit verū ut sic, nimirum cognitio, & actio intentionalis, cuius etiā ratio sub qua sit bonum ut sic, nempe amor;

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

dari etiam nequeat actio physica, cuius ratio sub qua sit ens ut sic (puta finitum): quod enim infinitum est, sicut nullam actionem, seu causalitatem terminare, ita nullius ratio sub qua esse potest. Hæc autem actio rationē hanc sub qua vniuersalissimam sibi vendicans, cum ex modo tendendi perfectissima sit, perfectissimæ actionis nomen suo sibi iure vendicat, atque adeo creatio appellari debet. Porro agens per creationem hoc modo usurpatam, & prout est productio rei singularis sub ratione entis potest, si velit, omne ens producibile producere, haud secus, ac intellectus, quia cognoscit per actum, cuius ratio formalis sub qua sit verum, siue cognoscibile ut sic, potest cognoscere omne cognoscibile: idemque in voluntate, visu, & aliis potentiis cernere est. Quare solius Dei proprium erit, hac ratione creare, cum solus Deus omne ens producibile producere possit: nulla verò creatura hac ratione creare poterit, eo, quod nulla possit omne ens finitum producere, quia saltem se ipsam producere non potest. Quo certè alluisse videtur D. August. supra allegatus in hæc verba, ibi: *am creare naturam Angelus non potest, quam nec se ipsum.* Itaque tum Augustinus, tum cæteri Patres superius allegati, de creatione, non prout in præsentī controuersia ponitur, sed prout hoc numero explicata possunt intelligi.

Ad secundum argumentū respondeo, creationem prout est productio rei ex nihilo, siue ex non præsupposito subiecto haud quaquam sibi præstitueret terminum vniuersalissimum, nimirum ens ut sic: aut enim sermo est de termino, qui per creationem prout in præsentī sumptam producatur, uti Thomista contendunt: & ita ens ut sic, esto addideris, finitum, per hanc numero creationem non produciatur; alias hæc creatio non solum Angelum v.g. verum etiam animum rationalem, quantitatem Eucharisticam, & quod adhuc impossibilius est, formam leonis, equivæ, aut aliam quamvis generatione productam: & quidem cum omnis actio circa singularia sit, iuxta illud Philosophi: *Medicus non curat hominem, sed Socratem, aut Calliam* fieri nequit, ut creatio, quæ vera actio est, rationem communē entis, etiam finiti producere possit. Aut sermo est in ea solutione de termino vniuersalissimo, prout terminus cum ratione sub qua coincidit: & ita restat probandum Angelico Præceptori, solam, & omnem productionem rei ex non præsupposito subiecto habere rationē sub qua vniuersalissimam (puta rationem entis ab alio ut sic: si quādo enim productio rei ex nihilo adeo vniuersaliter tendit, id quidem eo est, non quia est productio rei ex nihilo, sed quia est actio solius Dei, quæ à dependentia, aut independentia à subiecto abstrahit.

Ad tertium argumentum respondeo, distincta maiori: quo magis elongatur, siue distat agens à subiecto, in quo operatur, eo maior in agente virtus requiritur, proportionē Geometrica, secus verò Arithmetica. Id est: quoties in maiori distantia à subiecto vnum agens operatur, quam aliud, certè virtus vnius agentis, maior virtute alterius agentis esse debet: cæterū vnum agens ob id non debet tantum aliud superare, quantum vna distantia excedit aliam: quare quamvis aliquod agēs simpliciter infinite distet, & elongetur à subiecto, in quo operari possit, atque eius distantia à subiecto simpliciter infinite excedat distantiam aliorum agentium, non propterea virtus eius agentis simpliciter infinita esse, aut simpliciter infinite

virtutem

virtutem aliorum agentium superare debet. Unde agens per creationem, quamvis à subiecto summè, & simpliciter infinitè distans sit, non propterea eius virtus simpliciter infinita esse, aut suprà conditionem creaturæ esse debet. Hac ratione, quo perfectius est aliquod obiectum, eo perfectior est eius visio: quia tamen hæc supputatio Geometrica, non Arithmetica esse debet, ideo, cum obiectum alicuius visionis est simpliciter infinitum, atque infinitè superans reliquarum visionum obiecta, visio illa ob id infinita esse, aut reliquis visionibus simpliciter infinitè perfectior esse debet: aliàs profectò Deus nequiquam à nobis videri posset, contra quam fides testatur. Mitto, calculationem illam, fieri tantum posse in agentibus, quæ naturaliter, & per generationem, ac motum operantur: inductio enim ab aduersariis facta in huius rationis agentibus duntaxat facta est, nec in aliis, experientia duce, fieri potest: quare ex ea calculatione tantum colligitur, cum agens aliquod naturale, & per generationem infinite elongatur à subiecto, nullumque subiectum est, in quo operari possit agens, hoc ne diuinitus eleuari posse, ad hoc, vt in subiecto opereatur: quod verissimum est; verum nobis nulla ratione officit.

51. Ad quartum respondeo; quamvis virtus creata per creationem operans finita sit, haud quaquam quam conuinci, virtutem aliquam generatiuam ei æqualem esse, quia si aliunde non obsit, poterit esse altioris rationis, & ea, ad quam nulla virtus generatiua, quamvis infinitè multiplex sit, accedere, eamve æquare possit, haud aliter ac species brutorum infra hominem infinite multiplicantur, & perfectiores, ac perfectiores sine fine esse possunt, quin propterea vlla esse possit, quæ perfectionem hominis assequatur. Sed demus, inquit Aduersarij, virtutem generatiuam esse duplo minorem virtute creatiua: ergo si detur alia virtus generatiua duplo maior priori virtute generatiua, utpote quæ in duplo maiori distantia operetur, hæc posterior virtus generatiua virtuti creatiue æqualis erit. Verum virtus creata nequit esse, duplo aut etiam quadruplo, aut sextuplo maior virtute aliqua generatiua, aut hæc illa minor, vt aduersarij supponunt: hæc enim proportio est gradualis, & Arithmetica; quæ (vt suprà notauimus) in hoc euentu, locum non habet: virtus enim creatiua est altioris rationis quauis virtute generatiua, & sic cum ea Arithmetice comparari nequit: vnde additione graduum perfectionis nulla virtus generatiua ad perfectionem virtutis creatiue accedere poterit. Et quamvis accederet, nullum certe inconueniens esset: quamvis enim virtus illa generatiua ex modo operandi esset imperfectior virtute creatiua, certè hanc imperfectionem, vel perfectione termini, in quem tendit, vel perfectione agentis, à quo proficiscitur, compensari posset.

52. Ad quintum, missis aliorum solutionibus, quæ sanè à nobis lib. præcedenti, falsitatis conuictæ sunt, respondeo primò per instantiam: nam etiam inter terminum à quo, & terminum ad quem actionis generatiue est similiter infinita distantia: licet enim actio generatiua non sit productio rei ex nihilo subiecti, est tamen productio rei ex nihilo ipsius rei, cum per eam terminus, qui antea simpliciter aliquid non erat, sed omnino nihil, postea aliquid in rerum natura sit: at inter nihil

ipsius rei, & eius esse, est simpliciter infinita distantia: ergo hæc distantia absque virtute simpliciter infinita pertransiri non potest: atque adeo creatura, quæ finita duntaxat virtutis est, eam pertransire non poterit; sic quæ non minus generare, quam creare conditionem creaturæ excedit, si quid argumentum positum conuincit. Respondeo secundo: absolute, creatio ob simpliciter infinitam distantiam inter duos terminos à quo & ad quem, nimirum esse Angelum, & non esse Angelum, quos interiacet, virtutem simpliciter infinitam postulat, eam tamè propterea in causa magis principali postulare poterit, non tamen in causa minus principali, qualiscunque sit: cum ergo creatura, siue natiua, siue obedientiali virtute creas sit causa minus principalis respectu Dei, qui eius actionis causa prima, & vniuersalis non esse non potest; sanè necesse non est, vt creatura creans infinitæ virtutis sit, sed satis est, vt causa prima eam infinitatem sibi vindicet: & ita ferè Pater Vasquez 1. part. disp. 126. cap. 2. n. 3.

Ad sextum respondeo; in primis non esse, cur sola creatura per intellectum, & voluntatem operans virtute creandi prædita sit, eave (vbi semel admittatur) creatura etiam irrationalis, aut insensibilis pollere nequeat. Hinc enim nequiquam fieret, creaturam hanc creatricem creatura intellectuali increatrice, Angelo v.g. perfectiorem esse; quia Angelus perfectionem illam creandi, quæ sibi deest aliis ex capitibus non solum compensare potest, ita, vt creaturam illam non solum perfectione adæquet, verum etiam superet. Quæ ratione quamvis cæli incorruptibiles sint, & rerum omnium sublunarium vniuersales causæ sint, & in hoc hominem superent: cæterum, hanc perfectionem cælorum propriam aliis ex capitibus homo ita compensat, vt cælos toto cælo perfectione superet. Deinde, esto sola creatura rationalis, & intellectu, & voluntate prædita vim creandi fortiri posset, inde nullum inconueniens sequeretur: quia intellectus, & voluntas accidentia creaturæ rationalis non sunt, sed cum eius substantia identificantur: ergo quamvis creatura illa intellectualis per intellectum, & voluntatem, tanquam per potentias, substantiam aliquam crearent, non ob id substantia ab accidenti produceretur. Rursus, si vt philosophatur Durandus, creatura illa spiritalis per intellectum, & voluntatem, tanquam per potentias executiuas, & effectiuas, sed tanquam per potentias imperantes, & directiuas substantiam creet, idem inconueniens facile declinari potest. Præterea, si potentia creatiua alicui creaturæ à Deo communicata non ad substantiam aliquam, sed ad aliquod accidens producendum communicetur, absque negotio id ipsum inconueniens euitatur. Tandem: quanquam accidens naturaliter nequeat producere substantiam: quid constare potest, illud supernaturaliter, & diuinitus substantiam producere non posse? Certè oppositum vsu venire in transubstantiatione panis in corpus, & sanguinem Christi, vi verborum facta, probabilius est: ergo etiam ex hoc capite inconueniens illud penitus corruit: immò in alio rerum ordine fieri potest, vt nonnulla accidentia eo perfectionis accedant, vt substantiam naturaliter producere possint: cur ergo intellectus, & voluntas, quantumvis accidentia sint, alicuius creaturæ creatrices potentia exequentes, siue effectiue, etiam connaturales non sint?

Ad

54. Ad septimum respondeo; gradus omnes agentium naturalium à Deo productos non esse: tum, quia gradus omnes agentium naturalium infiniti sunt, cum modus operandi infinities diuersificari possit: at infiniti gradus agentium naturalium à Deo producti non sunt: tum, quia gradus omnes entium à Deo producti procudubio non sunt: ergo &c. tum, à posteriori: quia si, agens aliquod ad operandum certam distantiam non postulare, sed æquè in propinquo, & remoto operaretur, certè agens hoc peculiarem gradum inter reliqua agentia constitueret; & tamen huiusmodi agens à Deo productum non est: ergo non quilibet gradus agentis naturalis à Deo in rerum natura productus est. Quantumuis ergo, agens, quod natua virtute creare posset, specialem gradum inter reliqua agentia obtineat, & constituat; non ob id censendum, illud de facto à Deo productum esse. Et quidem hic arguendi modus nemini probari potest: potuit aliquid à Deo produci, ergo debuit produci; vel, ergo de facto productum est.

55. Ad octauum respondeo; modum quidem operandi cuiuscunque agentis creati proportionem seruare posse cum eius modo essendi, esto agens aliquod creatum naturaliter creare possit: siquidem agens aliquod creatum existit independentè à subiecto, Angelus verbi gratia. Quare si sit possibilis Angelus qui naturaliter creet; & independentè à subiecto aliquid producat, tantum aberit, vt inter eius modum essendi, & modum operandi non sit proportio, vt potius ea magna ex parte deesset, si terminum illum non crearet, sed generaret: siquidem tunc agens absolutè existeret independentè à subiecto, secus verò eius effectus. Nec ob est, quod agens illud, cui virtus creandi naturaliter insita esset, aliquam compositionem importaret, & quoad aliquod suum esse à subiecto dependeret: siquidem terminus etiam ab eo creatus, quantumuis creatus esset eadem ratione compositione aliqua gaudere, aliquamque independentiam à subiecto sibi vendicare deberet.

56. Ad nonum respondeo: modus aliquis operandi Deo conuenit, qui altioris rationis sit, quam vt vlli creaturæ conuenire possit. Cæterum, is operandi modus non est creatio, quatenus hæc est productio rei ex nihilo, & in præsentī controuertitur, sed quatenus sumitur in vno, aut altero sensu, quem supra in solutione primi argumenti exposuimus. Ad decimum respondeo: actionem creatiuam possibilem esse, deque facto reperiri, quæ à volitione distincta sit, vt supra semel, & iterum ostendimus.

57. Ad vltimum respondeo; de ratione instrumenti vt sic non esse præuic operari in subiecto: quæ ratione lumen gloriæ est instrumentum ad visionem Dei, cum tamen in intellectu nihil præuic operetur, sed solum intellectum informet: & cognitio etiam est instrumentum amoris, quin tamen nihil præuic ad amorem operetur, ipsumque amorem primam & postremum producat. Vnde admitti poterit agere creatum, quod ad creationem velut instrumentum euehi possit; esto eius causalitas instrumentalis à subiecto independentens sit, haud secus, ac eius terminus à subiecto independent.

58. Obiicies contra quintam, vltimamque asser-

R. P. Lyncei Philosophia Tom. II.

tionem capitis præteriti ex Beato Thoma 1. p. questione 45. art. 5. creaturæ corporeæ corruptibiles naturaliter possunt sibi similes producere; ignis verbi gratia idem: ergo à fortiori creaturæ incorruptibiles, & spirituales, quæ corporeis longè perfectiores sunt, alias sibi similes producere poterunt, verbi gratia Angeli alios Angelos: at non per generationem, vt patet: ergo per creationem. Secundo: creatura aliqua potest naturaliter facere aliquid ex subiecto contrario, & positiuè resistente, vt in lucta ignis cum ligno cernere est: ergo à fortiori creatura naturaliter operari poterit, cum nihil ei positiuè resistit: at cum aliquid creatur, & ex nihilo fit, nihil agenti positiuè resistit: ergo creatura naturaliter creare poterit. Tertio: terminus creationis est finitus: ergo virtus aliqua finita de facto existens ad eius productionem sufficet, & virtutem habebit connaturalem.

Ad primum horum, prætermissa solutione Beati Thomæ, respondeo: sicut ignis ignem producere potest; & tamen sol alium solem producere nequit, quantumuis sol igne perfectior sit; ita similiter quamuis substantiæ spirituales corporeis perfectiores sint; at nihilominus poterunt creaturæ corporeæ alias sibi similes producere, quin ob id creaturæ spirituales alias similes debeant producere. Ratio autem à priori disparitatis est, diuersa vtrarumque natura. Ad secundum respondeo; negata prima consequentia: quia maior virtus requiritur non solum ob maiorem resistantiam passi, sed etiam ob modum agendi ex nihilo: quare, quantumuis virtus creandi nullam resistantiam passi vincat, tamen virtute generatiua maior esse poterit: atque adeo ea, quæ nulli creaturæ naturaliter valeat conuenire. Ad tertium respondeo: sicut terminus creationis est finitus, ita virtus creatiua ad illum terminata, etiam finita est: cæteram non omnis virtus finita de facto datur, aut etiam naturaliter dari potest: quare non est, cur virtus aliqua suapte natura creatiua de facto detur, aut etiam (si aliunde non obstat) de facto dari debeat.

CAPVT VI.

Quæ res creentur?

Aspero primò: materia prima creatur. Cum enim sit primum subiectum, vt cum Aristotele 1. Physicor. cap. 6. omnes largiuntur, sanè dependentè à subiecto produci non potest: à quo enim? nec enim dependentè à se ipsa, vt compertum est: nec dependentè ab alio subiecto anteriori, alias non foret primum subiectum. Ex quo rursus fit, materiam primam incorruptibilem esse: quæ enim naturaliter creantur, ea incorruptibilia, & immortalia sunt, vt exemplo animi rationalis, & Angeli perspicuum est: & quidem tota agentium naturalium contrarietas, & dissidium est, non vt materiam primam destruant, sed potius vt eam vi, atque impressione nouæ alicuius formæ conferuent: quæ ergo ratione fieri potest, vt materia prima naturaliter siue ob exigentiam agentium naturalium pe-

reant? Affert